

7 Νοεμβρίου 2021

Ο αγώνας να αλλάξω τον κόσμο και τη μοίρα μου

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Εκπαίδευση / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Η Λυδία Τζεβάτογλου, Ελληνίδα Ρομά που κατάφερε να σπουδάσει, εξομολογείται στην «Κ» πώς έσπασε τα στερεότυπα

«Ο δάσκαλός μου με στήριξε πολύ. Σε εμάς αν είσαι καλός μαθητής η οικογένειά σου δεν χαίρεται. Αντίθετα. Σου λένε “είσαι 14 χρόνων, πρέπει να παντρευτείς. Είναι πολύ σημαντικό κάποιος να πιστεύει σε σένα».

Μια 34χρονη Ελληνίδα Ρομά, η Λυδία Τζεβάτογλου, κατάφερε να αλλάξει τη ζωή της: να ξεφύγει από την προορισμένη και περιορισμένη μοίρα που η οικογένεια και η φυλή της είχαν προδιαγράψει για αυτήν. Δεν παντρεύτηκε πριν κλείσει τα 14, πήγε σχολείο, σπούδασε -και ακόμα σπουδάζει- δουλεύοντας ταυτόχρονα από πολύ μικρή. Στη δική της κοινωνία τίποτα από όλα αυτά δεν είναι αυτονόητο, πολλές φορές δεν είναι καν «σωστό», πολύ περισσότερο όταν είσαι κορίτσι.

«Δεν είναι το DNA των τσιγγάνων, είναι οι συνθήκες που κάνουν τη διαφορά»

«Ο δικός μας ο κόσμος και ο δικός σας είναι πολύ διαφορετικοί. Για να καταφέρεις να περάσεις από τον ένα στον άλλο, να κάνεις τη μετάβαση, χρειάζεσαι μεγάλη προσπάθεια αλλά και μεγάλη υποστήριξη απέξω γιατί η δική σου κοινωνία δεν θα σε στηρίξει. Χρειάζεται να απορρίψεις όσα ξέρεις, να χάσεις ανθρώπους, να μετρήσεις τον εαυτό σου με άλλους όρους. Γι' αυτό πολλοί εγκαταλείπουν την

προσπάθεια», λέει. Δεν είναι το DNA των τσιγγάνων, είναι οι συνθήκες που κάνουν τη διαφορά.

Στάθηκε πολύ δύσκολο να «συναντηθούμε», να βρούμε έναν κοινό ελεύθερο χρόνο ακόμα και τηλεφωνικά. Το καθημερινό της πρόγραμμα είναι δύσκολο και εντατικό. Ξυπνάει στις 3-3.30 τα ξημερώματα, ώστε να προλάβει να βρίσκεται στη δουλειά της στον Δήμο Κερατσινίου, στις 5 π.μ. που ξεκινάει η βάρδιά της με το απορριμματοφόρο. Έχει σπουδάσει κοινωνική λειτουργός και βοηθός βρεφονηπιοκόμου και ελπίζει ότι σύντομα θα καταφέρει να βρει κάτι άλλο. Όμως είναι ευχαριστημένη. «Δουλειά να υπάρχει», λέει. Όταν τελειώσει η βάρδιά της επιστρέφει σπίτι και ξεκινάει με τις δουλειές. Μόλις παντρεύτηκε και υπάρχουν δουλειές, πολλές δουλειές που χρειάζεται να γίνουν. «Στη δική μας κοινωνία, δεν υπάρχει το ταπεράκι από τη μαμά», λέει γελώντας.

Επειτα, διαβάζει και παρακολουθεί μαθήματα. Στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο για να εκπαιδευτεί... στην εκπαίδευση ενηλίκων Ρομά, ένας διετής κύκλος σπουδών για τον οποίο έχει πάρει υποτροφία. Σε ένα πρόγραμμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο υλοποιείται από την ΕΕΤΑΑ (Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης), για να μάθει πώς να υποστηρίζει τα παιδιά Ρομά ώστε να μην εγκαταλείπουν το σχολείο. Περίπου στις 11 το βράδυ κλείνουν πια τα μάτια της. Και την επόμενη μέρα πάλι από την αρχή. «Θα κάνω ό,τι μπορώ για να σπάσω την αλυσίδα του αναλφαβητισμού, της αμορφωσιάς. Για να αλλάξω τη ζωή μου, να εξελιχθώ», ακούω από την άλλη άκρη του τηλεφώνου, όταν τη ρωτάω πώς τα βγάζει πέρα.

Πείσμωνσα. Σκεφτόμουν γιατί η «Μαρία» τα καταφέρνει και όχι εγώ. Διάβασα, διάβασα, διάβασα, μέρα νύχτα. Είμαι τσιγγάνα αλλά είμαι και άλλα πράγματα, έχω πολλές ταυτότητες όπως όλοι οι άνθρωποι.

Γεννήθηκε στη Βέροια και ήρθε στην Αθήνα με την οικογένειά της όταν ήταν περίπου 9 ετών. Οι γονείς της, Έλληνες μουσουλμάνοι, Ρομά από την Ξάνθη δούλευαν στα χωράφια της περιοχής. Αγροτικές εργασίες... Όταν τα μεροκάματα μειώθηκαν, πήραν τα έξι παιδιά τους και κατέβηκαν στην πρωτεύουσα. «Τι δουλειά να κάνουν όμως αφού δεν ξέρουν γράμματα καθόλου;» αναρωτιέται η Λυδία. Κατέφυγαν στη στερεότυπη για τους τσιγγάνους λύση που για τους περισσότερους, εφόσον είναι αναλφάβητοι, είναι και η μόνη: Ζούσαν μαζεύοντας σίδερα από εδώ και από κει.

Και ενώ όλα έμοιαζαν αδιέξοδα, τα ξαδέλφια της πρότειναν στη Λυδία να πάει μαζί τους στο Κέντρο Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογένειας που λειτουργούσε στην

περιοχή. «Εκεί βρήκα ένα πλαίσιο σαν οικογένεια. Μας μάθαιναν τα πάντα από την αρχή, να τρώμε, να πλένουμε τα χέρια μας, να συμπεριφερόμαστε και... να γράφουμε. Φυσικά πήγαινα με τα τρία μικρά μου αδέρφια αγκαλιά», διηγείται. Και κάπως έτσι ο δρόμος και η ανάγκη της να ζήσει καλύτερα την οδήγησαν λίγους μήνες αργότερα στο δημοτικό σχολείο της περιοχής. Ακόμα θυμάται τη δική της πρώτη μέρα στο σχολείο όταν ήδη είχε κλείσει τα 12. Με πόση συστολή ανάμεικτη με ντροπή αποχωρίστηκε τη φορεσιά της τσιγγάνας, για να φορέσει παντελόνι και να είναι «σαν τα άλλα παιδιά». Λόγω ηλικίας την κατέταξαν στην 5η δημοτικού. «Ήξερα να γράφω και να διαβάζω αλλά ώς εκεί. Δεν καταλάβαινα τίποτα από όσα έλεγε ο δάσκαλος», θυμάται. Αποφάσισε να σταματήσει το σχολείο και επέστρεψε στο Κέντρο. Έκανε ένα βήμα πίσω για να πάρει φόρα.

«Πείσμως. Σκεφτόμουν γιατί η “Μαρία” τα καταφέρνει και όχι εγώ. Διάβασα, διάβασα, διάβασα, μέρα νύχτα. Την επόμενη χρονιά πήγα στην έκτη δημοτικού. Δεν είχα βγάλει όλη την ύλη του δημοτικού αλλά πλέον καταλάβαινα», διηγείται.

«Να είναι καλά ο άνθρωπος όπου και να ‘ναι», λέει για τον δάσκαλό της. «Με στήριξε πολύ. Σε εμάς αν είσαι καλός μαθητής η οικογένειά σου δεν χαίρεται. Αντίθετα. Σου λένε “είσαι 14 χρόνων πρέπει να παντρευτείς. Κορίτσι πράγμα δεν είναι σωστό”. Είναι πολύ σημαντικό κάποιος να πιστεύει σε σένα».

Το πείσμα, ο θυμός για όσα μοιάζουν να «χαρίζονται» στους άλλους, η επιθυμία να αλλάξει τη ζωή της έγιναν το καύσιμο για τις προσπάθειές της. Πήγε γυμνάσιο, λύκειο έδωσε Πανελλαδικές και πέρασε. Σπούδασε κοινωνική λειτουργός και βοηθός βρεφονηπιοκόμου. «Φυσικά και δούλευα ταυτόχρονα, πώς αλλιώς; Σε καφετέριες, σε κυλικεία, όπου μπορούσα». Για μερικά χρόνια εργαζόταν ως διαμεσολαβήτρια στα Κέντρα Κοινότητας, στα παραρτήματα για τους Ρομά, αλλά επειδή είναι υποχρεωμένη να δουλεύει για να μπορεί να φάει –κυριολεκτικά– έκανε αίτηση για καθαρίστρια στον δήμο. Έτσι, έφτασε να δουλεύει στην καθαριότητα του Δήμου Κερατσινίου.

«Πείσμως. Σκεφτόμουν γιατί η “Μαρία” τα καταφέρνει και όχι εγώ. Διάβασα, διάβασα, διάβασα, μέρα νύχτα. Την επόμενη χρονιά πήγα στην έκτη δημοτικού. Δεν είχα βγάλει όλη την ύλη του δημοτικού αλλά πλέον καταλάβαινα», διηγείται.

Οι γονείς της είναι περήφανοι για το παιδί τους «που ξέρει γράμματα», αλλά δεν το ομολογούν μπροστά της. «Η μόρφωση για εμάς είναι κάτι που δεν μπορείς να αγγίξεις εύκολα. Να ξυπνάς κάθε πρωί, να πλένεσαι, να ντύνεσαι και να πιάνεις το μολύβι; Είναι ξένο. Αγωνίζομαι για να σπάσει η αλυσίδα. Είμαι τσιγγάνα αλλά είμαι

και άλλα πράγματα, έχω πολλές ταυτότητες όπως όλοι οι άνθρωποι».

Πηγή: kathimerini.gr